

Belofde administratieve lastenvermindering: wanneer spat de XBRL luchtbel uiteen?

Begin december 2006 stuurde de overheid (KvK, CBS en Belastingdienst) een mailing naar ruim 450.000 ondernemers om hun te wijzen op de voordelen van XBRL.

Enkele citaten uit de mailing zijn:

"U besteedt kostbare tijd aan uw administratie. Niet alleen voor uzelf, maar ook voor de overheid. Zo bent u bijvoorbeeld verplicht uw jaarrekening te deponeren, belastingaangifte te doen en statistische gegevens te verstrekken. Vanaf 2007 wordt het steeds beter mogelijk om vanuit uw bestaande administratie sneller, efficiënter en veelal goedkoper aan deze verplichtingen te voldoen".

"Hiermee wordt het voor u mogelijk om, als het ware met één druk op de knop, automatisch de gegevens uit uw administratie te halen die de overheid van u vraagt. Dat verhoogt de efficiency én verlaagt de kosten".

"Een aantal grote leveranciers van boekhoudpakketten heeft laten weten dat de taalaanpassing naar XBRL onder bestaande licentieovereenkomsten zal worden gerealiseerd zonder extra kosten in rekening te brengen. Als u wilt weten of uw boekhoudpakket geschikt is voor het lezen van XBRL neem dan contact op met uw intermediair (red: lees administratie- of accountantskantoor en fiscalisten) of softwareleverancier".

"Afspraken met de intermediairs om de efficiencyvoordelen die zij realiseren door met XBRL te gaan werken, zoveel mogelijk blijvend aan u door te geven. Juist hierdoor kunnen uw lasten daadwerkelijk worden verminderd".

Uit deze mailing kunnen we afleiden dat ondernemers met één druk op de knop aan een deel van hun verplichtingen richting overheid kunnen voldoen. We hebben het dan over de aangifte IB en VPB voor ondernemers, het deponeren van de jaarrekening bij de KvK en economische statistieken voor het CBS.

Hoewel wij op lange termijn best geloven in XBRL of een soortgelijke techniek om op uniforme wijze gestructureerd informatie uit te leveren van de overheid hebben wij op zijn minst onze bedenkingen over de huidige gang van zaken en de eenvoud die wordt voorgesteld door de politiek.

Eerst maar even enkele feiten op een rij, waarbij we ons richten op de financiële rapportageverplichtingen van het MKB richting overheid. Uitleg over XBRL komt later aan de orde.

Uitgangspunt is een boekhoudpakket dat ondernemers een commerciële balans en resultatenrekening oplevert die volgens goed koopmansgebruik zijn samengesteld.

Eenmanszaak en VOF

Een eenmanszaak of de vennoten van een VOF moeten Belastingaangifte doen voor de inkomstenbelasting via de IB-Winstaangifte (voor particulieren spreken we dan over de IB-niet winst). Naast de winst uit onderneming bestaat deze aangifte uit tal van andere rubrieken, zoals inkomsten uit dienstbetrekking, kosten eigen huis, aandelenbezit en bijvoorbeeld aftrek ziektekosten. Het onderdeel "Winstaangifte" heeft betrekking op de boekhouding van de onderneming (balans en resultatenrekening), al dan niet gecorrigeerd voor de winstaangifte.

Zelf doen

De eigenaar van een eenmanszaak of VOF kan besluiten de IB-Winstaangifte zelf te verzorgen (met een redelijke kennis van boekhouding en weinig andere fiscale bijzonderheden moet dat mogelijk zijn). Daartoe kan gebruik gemaakt worden van een intelligent PDF invuldocument dat is te downloaden via de website van de Belastingdienst. Het ingevulde PDF document kan vervolgens, voorzien van digitale handtekening (pincode of digid) via het online aangiftebeheer van de Belastingdienst ingediend worden.

Het is echter NIET mogelijk om de cijfers uit de boekhouding automatisch in te lezen via deze (PDF) voorziening van de Belastingdienst. De cijfers moeten met de hand opnieuw ingegeven worden. XBRL

zal hier niets aan veranderen. De Ministers van Financiën en Justitie slaan deze groep van ondernemers dus over met de beoogde administratieve lastenverlichting.

Uitbesteden

Veel eigenaren van een eenmanszaak of VOF besteden (al dan niet een deel van) de administratie en het doen van aangifte inkomstenbelasting uit aan een fiscaal intermediair (lees: accountants-, administratie- of belastingkantoor). Deze fiscaal intermediairs gebruiken speciale aangiftesoftware (er zijn nog zeven commerciële aanbieders van dergelijke software) om de aangifte IB-winst op te maken en elektronisch in te dienen bij de Belastingdienst. Voor het elektronisch indienen wordt gebruik gemaakt van een communicatietechniek die beschikbaar is gesteld door de Belastingdienst onder de naam BAPI. Interessant aan deze werkwijze is dat een aangifte ondertekend kan worden door een fiscaal intermediair via een digitaal certificaat. En dat de fiscaal intermediair automatisch een Elektronische Kopie Aanslag ontvangt van de Belastingdienst.

Al jaar en dag hebben leveranciers van de bekende boekhoudpakketten afspraken met leveranciers van de fiscale aangifte software om voor de winst uit onderneming de financiële gegevens vanuit de boekhouding in te lezen in de fiscale aangiftesoftware bij de accountant. Ook kan er voor gekozen worden om de gegevens op grootboek rekeningniveau in te lezen. Vervolgens wordt de aangifte door de fiscaal intermediair opgesteld, ter goedkeuring aangeboden aan de opdrachtgever en hierna elektronisch ingediend bij de Belastingdienst. Na verloop van tijd ontvangt de fiscaal intermediair de Elektronisch Kopie Aanslag (EKA) en valt bij de ondernemer de aangifte (nog fysiek) op de deurmat.

In tegenstelling tot onze (slimmere?) zuiderburen kennen we in Nederland geen verplicht (grootboek)rekeningschema. In het boekhoudpakket of in de fiscale aangiftesoftware moet dus een vertaalslag gemaakt worden naar de aangifterubrieken voor de Belastingdienst. In de praktijk is dit veelal opgelost door opname van rapportagecodes die gekoppeld zijn aan de grootboekrekeningen. Deze rapportagecodes stemmen dan overeen met de vereiste indeling voor opgave van de winst uit onderneming. Als binnen het boekhoudpakket dus al de juiste rapportagecodes zijn gekoppeld aan het grootboek kan de ondernemer met één druk op de knop de juiste gegevens aanleveren aan de fiscaal intermediair.

Voor deze werkwijze hoeft geen ingewikkeld (geldverslindend) XBRL overheidsproject opgetuigd te worden. Een efficiëncyslag om te komen tot aansluiting van de boekhouding (lees grootboek) met de fiscale aangiftepakketten heeft de markt feitelijk zelf al geregeld. Zelfregulering die weinig kosten met zich me heeft gebracht, maar wel de voordelen. Als de overheid zo graag de administratieve lasten wil verminderen, laten ze dat dan doen door de Belastingregels te vereenvoudigen (en dan hebben we het niet alleen over die paar onderdelen van de paarse krokodil).

Conclusie

Als het gaat om eigenaren van een eenmanszaak of VOF (en dat is volgens ons toch de grootste groep van ondernemers in Nederland) dan levert XBRL niets op, maar kost het deze ondernemers alleen maar geld omdat XBRL wordt gefinancierd vanuit de schatkist die mede door deze belastingbetalers wordt gevuld.

Tip

Informeer bij de leverancier van uw boekhoudpakket en/of fiscaal intermediair op welke wijze de uitwisseling van gegevens tussen boekhoudpakket en fiscale aangiftesoftware tot stand komt. Als uw fiscaal intermediair deze gegevens handmatig moet overnemen dan kunnen wij u aanraden eens op zoek te gaan naar een ander boekhoudpakket of een andere fiscaal intermediair.

BV's

Hier richten we ons op de publicatieplicht door kleine vennootschappen, zoals vastgelegd in boek 2 van het burgerlijk wetboek (art.2:396 en art.2:397). Zie tevens de website Kamer van Koophandel (<http://www.kvk.nl/artikel/artikel.asp?artikelID=52659>).

Een BV heeft te maken met enerzijds een aangifteplicht richting de Kamer van Koophandel (deponeren jaarrekening) en anderzijds richting de Belastingdienst (aangifte Vennootschapsbelasting – veelal aangeduid als de VPB-aangifte).

In beide gevallen worden de financiële gegevens ontleend aan de hand van het boekhoudpakket van de ondernemer. In de praktijk zijn er voor het MKB kleine verschillen mogelijk tussen de te deponeren

jaarrekening bij de Kamer van Koophandel en de winstaangifte gegevens voor de VPB-aangifte. Wij noemen: afwijkende methoden van afschrijving en de herinvesteringsreserve.

Op dit moment loopt er vanuit de overheid het "samervalproject" om te komen tot één document dat gebruikt kan worden voor zowel de te deponeren jaarrekening als de VPB-aangifte. Op dit moment is het echter nog onduidelijk wanneer dit samervalproject is afgerond. Een uitgebreid en interessant artikel over dit samervalproject is geschreven door Hugo van den Ende, werkzaam bij PricewaterhouseCoopers, in het blad "Accountant Adviseur", uitgave december 2006.

Wij gaan er vanuit dat voor alle BV's het opstellen van de jaarrekening en de VPB-aangifte plaatsvindt door een fiscaal intermediair. Daartoe worden in eerste instantie de financiële gegevens ontleend aan de boekhouding van de ondernemer. De fiscaal intermediair zal nu de financiële gegevens verwerken tot een jaarrekening voor de Kamer van Koophandel en een VPB-aangifte voor de Belastingdienst. Net als genoemd bij een eenmanszaak kunnen voordelen worden behaald als de financiële gegevens vanuit de boekhouding van de ondernemer door de fiscaal intermediair automatisch ingelezen kunnen worden om de jaarrekening en de VPB-aangifte samen te stellen. In de praktijk zijn er ook boekhoudpakketten die (met name gericht op de kleine vennootschappen) een balans, resultatenrekening en toelichting kunnen opleveren, zoals vereist vanuit de Kamer van Koophandel. De fiscaal intermediair hoeft de gegevens dan feitelijk alleen nog maar na te lopen of te corrigeren aan de bron. Het moge duidelijk zijn dat als accountant en ondernemer online samen kunnen werken aan één boekhouding dit voordelen oplevert qua doorlooptijd en kosten. Dit laatste valt echter buiten het kader van dit stuk.

Deponeren jaarrekening KvK

De Kamer van Koophandel heeft het vorig jaar al mogelijk gemaakt dat een accountant een jaarrekening elektronisch kan indienen in PDF formaat. De accountant gebruikt daarvoor dan wel speciale software (portalsoftware genoemd) waarmee de jaarrekening ter beoordeling wordt aangeboden aan de ondernemer en waarmee de jaarrekening, na online goedkeuring door de ondernemer, elektronisch ingediend kan worden bij de Kamer van Koophandel.

Met ingang van 1 januari 2007 is het ook mogelijk de jaarrekening elektronisch in XBRL-formaat formaat in te dienen bij de Kamer van Koophandel. Ten opzichte van het indienen in PDF formaat levert dit (nog) geen voordelen op voor de ondernemer of accountant. De kamer van Koophandel heeft laten weten dat ontvangen jaarrekening in XBRL formaat voorlopig nog intern worden omgezet naar PDF formaat. XBRL zorgt in dit geval dus alleen maar voor meer werk.

Aangifte VPB

De aangifte VPB wordt, net als de aangifte IB, elektronisch via de eerder genoemde BAPI communicatietechniek, elektronisch aangeleverd bij de Belastingdienst. Feitelijk alle fiscale aangiftesoftware voor het doen van VPB-aangifte heeft hiervoor voorzieningen ingebouwd. En ook nu kan de aangifte ondertekend worden door een fiscaal intermediair via een digitaal certificaat. En de fiscaal intermediair ontvangt automatisch een Elektronische Kopie Aanslag van de Belastingdienst.

Met ingang van 1 januari 2007 is het ook mogelijk een aangifte-VPB (en de eerder genoemde IB-winstaangifte) elektronisch in XBRL in te dienen bij de Belastingdienst. In dit geval wordt geen gebruik meer gemaakt van BAPI als communicatietechniek maar van webservices die de overheid beschikbaar heeft gesteld aan softwareleveranciers. Er wordt in dit geval gecommuniceerd met de overheidstransactiepoort (OTP) die op haar beurt de gegevens weer doorsluis naar de Belastingdienst. Net als de Kamer van Koophandel zal de belastingdienst de ontvangen XBRL aangifte eerst omzetten in haar interne formaat om te kunnen verwerken binnen de computersystemen van de Belastingdienst. Want ook de Belastingdienst heeft haar interne systemen nog niet op orde voor XBRL. Dus weer extra werk als sprake is van een XBRL aangifte.

EKA

De elektronische kopie aanslag (verder te noemen EKA) hebben we hiervoor al even aangekaart. Op dit moment kan de Belastingdienst een EKA alleen aan de intermediair zenden via BAPI.

Dus als een intermediair overgaat op XBRL en de eerder genoemde OTP, dan moet deze intermediair BAPI ook nog in stand houden om EKA's te kunnen ontvangen van de Belastingdienst. De intermediair moet dan twee verschillende systemen in de lucht houden met alle kosten en ongemakken van dien. Van kostenbesparing is dan zeker weer geen sprake.

Conclusie

Als het gaat om (kleine) BV's dan levert XBRL eveneens (nog) niets op, maar kost het ook deze ondernemers alleen maar geld omdat XBRL wordt gefinancierd vanuit de schatkist die mede door deze belastingbetalers wordt gevuld.

Tip

Informeer bij de leverancier van uw boekhoudpakket en/of fiscaal intermediair op welke wijze de uitwisseling van gegevens tussen boekhoudpakket en fiscale aangiftesoftware tot stand komt. Als uw fiscaal intermediair deze gegevens handmatig moet overnemen dan kunnen wij u aanraden eens op zoek te gaan naar een ander boekhoudpakket of een andere fiscaal intermediair.

XBRL

Dat XBRL ondernemers in 2007 geen kostenvoordelen gaat opleveren zal duidelijk zijn volgens ons. Maar wat is XBRL eigenlijk en hoe zit dat in de toekomst?

Laten we voorop stellen dat wij geen voorstander zijn van het soort buzz-woorden als XBRL. In de XBRL wereld worden ook termen gebruikt als stylesheet, taxonomie en instance document. Onderstaand daarom een korte uitleg.

De overheid tracht de gegevens uitvragen door diverse overheidspartijen als KvK, Belastingdienst en CBS te harmoniseren. Oftewel te komen tot een "**financieel gegevenswoordenboek overheid**" (dat noemen we in XBRL termen de Nederlandse Taxonomie). Zodat alle partijen onder begrippen als "brutowinst" en "nettowinst" hetzelfde verstaan. De overheid is er trots op dat de gegevens geharmoniseerd worden en dat deze vervolgens eenduidig uitgewisseld kunnen worden tussen en met de verschillende instanties. Wij zouden ons rot schamen als overheid en een dergelijk project achter gesloten deuren uitvoeren, want het is natuurlijk beschamend dat zo'n traject nodig is. Van een adequaat werkende overheid mag je toch immers verwachten dat harmonisatie van gegevens tussen verschillende departementen allang een feit moet zijn.

Het financieel gegevenswoordenboek overheid (een set met definities) kan met behulp van XBRL techniek gekoppeld worden aan de boekhouding. Oftewel we kunnen een grootboekrekening koppelen aan een rapportagecode die afkomstig is uit het financiële gegevenswoordenboek overheid (zo kunnen we bijvoorbeeld de grootboekrekening "kas" koppelen aan de rapportagecode "liquide middelen"). De vereiste rapportages (zeg maar balans en resultatenrekening) kunnen vervolgens door middel van de rapportagecodes en onderliggende grootboeksaldi opgeslagen worden in een bestand (dat noemen we instance document in XBRL termen). De gegevens in dit bestand moeten in leesbare vorm zichtbaar zijn voor de gebruiker (en daarvoor gebruiken we een Stylesheet).

Verder werkt de overheid al enkele jaren aan de overheidstransactiepoort (OTP). Het is de bedoeling dat ondernemers in de toekomst alle gegevens met de overheid via het OTP kunnen uitwisselen. Het OTP project zou feitelijk allang gereed moeten zijn, maar dat is in de praktijk (nog) niet het geval. Vanwege de introductiedatum van XBRL op 1-1-2007 zijn er noodverbanden gelegd om toch via OTP te kunnen werken.

Op zich is een OTP een logische ontwikkeling. Zorg voor één elektronisch loket voor ondernemers om informatie met de overheid uit te wisselen. Opmerkelijk is alleen dat OTP een ontwikkeling is die jaren geleden al is gestart en dat voor het elektronisch uitwisselen van informatie met de Belastingdienst gebruik wordt gemaakt van BAPI. Een communicatietechniek die net enkele jaren operationeel is en zeker niet is gebaseerd op OTP. Om via OTP te communiceren moeten softwareleveranciers weer de nodige investeringen doen die (en dat kan natuurlijk niet anders) gefinancierd worden door de markt (dus u en wij). Zo hebben leveranciers van boekhoudsoftware de elektronische aangifte omzetbelasting mogelijk gemaakt sinds 2005 op basis van BAPI en leveranciers van loonpakketten de elektronische loonaangifte sinds 2006. Het is dan ook volstrekt onzinnig te noemen dat deze zelfde leveranciers nu al moeten overschakelen op XBRL en OTP. Want met ingang van 2008 moet het volgens de overheid mogelijk zijn dat de Belastingdienst de aangifte omzetbelasting en loonbelasting via XBRL en OTP gaat ontvangen. En dat terwijl via BAPI nog niet eens alles vlekkeloos verloopt.

Voorstander

Laten we voorop stellen dat we geen tegenstander zijn van een ontwikkeling als XBRL. Een efficiënter werkende overheid kunnen we alleen maar toejuichen. Alleen de volgorde waarin XBRL nu in de markt wordt gezet is niet efficiënt. Voor die conclusie hoeft u niet gestudeerd te hebben. Als een

Kamer van Koophandel en de Belastingdienst een ontvangen XBRL document eerst weer moeten omzetten in een oud formaat en als de intermediair twee systemen naast elkaar in de lucht moet houden kost een dergelijke ontwikkeling alleen maar geld.

Wij zouden er voorstander van zijn als de overheid haar “eigen huis” eerst op orde zou hebben voor wat betreft XBRL (en OTP) en dan de markt opgaat. Verder is het natuurlijk absurd dat eerst ingezet wordt op BAPI als communicatietechniek om gegevens uit te wisselen met de Belastingdienst en kort daarna OTP. Dit laatste komt natuurlijk omdat de OTP ontwikkeling (een initiatief van het ministerie van Economische zaken) gewoon teveel is uitgelopen. En het Ministerie van Financiën daarom noodgedwongen op BAPI is overgestapt.

Softwareleveranciers en fiscaal intermediairs die zich nu al in XBRL verdiepen prijzen wij zeker. Het is altijd goed om early adapters te hebben die wat voor de muziek vooruit lopen. Op deze wijze kunnen kinderziekten tijdig onderkend en bijgesteld worden, voordat het grote publiek van XBRL gebruik gaat maken. Het zijn dan ook softwareleveranciers als AccountView en Reelezee die tesamen met een handvol fiscaal intermediairs de kastanjes alvast uit het vuur halen voordat de grote menigte overgaat op XBRL. Wat ons betreft worden dit soort bedrijven beloond door de overheid met de benodigde subsidie.

Maar een overheid die de loftrumpet voert over XBRL en massaal ondernemers benadert en deze doorverwijst naar softwareleveranciers en fiscaal intermediairs om direct te profiteren van XBRL, terwijl er nog geen voordeel valt te behalen, vinden wij te gek voor woorden. In het bedrijfsleven zou zoiets tot gedwongen ontslagen leiden in de top denken wij (en dan zonder gouden handdruk).

En wij blijken niet de enigen die wat vraagtekens zetten bij het XBRL project.

Paul Bosschart AA, voorzitter NovAA opent zijn column in Accountant Adviseur van december j.l. met de titel “XBRL: wel realistisch blijven”. Hij eindigt trouwens met de zin “Beide benen op grond dus, want bij een XBRL-luchtbel is niemand gebaat”. De titel van ons stuk hebben we dan ook gebaseerd op deze laatste zin van Bosschart. Ook Bosschart is geen tegenstander van XBRL, maar zet in zijn artikel ook vraagtekens bij de wijze waarop de overheid XBRL in de strijd gooit als middel voor Administratieve lastenvermindering.

Vanuit het NIVRA krijgen we geen (kritische) reactie als het gaat om XBRL. Als we het NIVRA om een mening vragen over XBRL worden we direct doorverwezen naar Jan Pasmooij van het NIVRA. Pasmooij is echter ook voorzitter van XBRL-Nederland. Pasmooij heeft in dit verband dus meerdere petten op. Wel verwijzen wij u graag naar de publicatie “Waarom XBRL belangrijk is voor accountants!”, een gezamenlijke uitgave van het NIVRA en XBRL Nederland.

De Kamer van Koophandel is trouwens open over de implementatie van XBRL en geven aan dat ze nog druk bezig zijn met de implementatie als we medio december contact opnemen om een kijkje in de keuken te mogen nemen (want zien is geloven is ons motto – alleen een mooie folder of powerpointpresentatie geloven wij niet in). We mogen begin januari terugbellen om een afspraak te maken om in de kvK keuken te kijken.

Met dit artikel proberen we een **eerste objectieve blauwdruk** te geven van de wijze waarop MKB ondernemers aangiftes moeten doen aan de overheid en de rol die XBRL daarbij speelt. Wij proberen de ontwikkelingen met aandacht te volgen en zullen u daar zeker over informeren. Wij raden fiscaal intermediairs dan ook aan onze website www.ictaccountancy.nl scherp in de gaten te houden of om een gratis abonnement te nemen op onze elektronische nieuwsbrief.

Reacties naar aanleiding van dit artikel zijn welkom. Onder de strikte voorwaarde dat reacties openbaar gemaakt mogen worden. Openheid en duidelijkheid hebben wij namelijk hoog in het vaandel staan.

Door:

Gerard Bottemanne, onderzoeksbureau GBNED

Tel 06 10069402

Email ghb@gbned.nl

www.gbned.nl